

DECIZIE

17 aprilie 2019

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul

Judecători

Tatiana Vieru

Maria Ghervas

Nina Vascan

Dumitru Mardari

Galina Stratulat

judecând cererea de recurs declarată de către Grabovschi Dmitri, reprezentat de avocatul Balaur Sergiu,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Grabovschi Dmitri împotriva Panuța Olga, intervenient accesoriu Panuța Lidia, cu privire la încasarea datoriei, penalității și cheltuielilor judiciare,

împotriva deciziei din 3 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a admis apelul formulat de către Panuța Olga și Panuța Lidia și s-a casat integral hotărârea din 4 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, fiind pronunțată o nouă hotărâre de respingere a acțiunii,

c o n s t a t ă :

La 1 august 2016, Grabovschi Dmitri, reprezentat de avocatul Balaur Sergiu, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Panuța Olga, cu privire la încasarea datoriei, penalității aferente și cheltuielilor judiciare.

Circumstanțele de fapt, prezentate de reclamant, pot fi rezumate după cum urmează.

La 24 iunie 2014, Grabovschi Dmitri, în calitate de împrumutător, a transmis cu titlu de împrumut către Lidia Pănuța, în calitate de împrumutat, suma de 91 000 lei, fapt confirmat prin contractul de împrumut semnat de părți și autentificat de notarul Tatiana Pîslari. Conform pct.1 din contractul sus-menționat, termenul definitiv de rambursare a sumei a fost stabilit pentru data de 24 iunie 2015. Astfel, Lidia Pănuța s-a obligat să restituie creditorului 91 000 de lei, la expirarea termenului indicat supra. Totodată, punctul 5 prevede că, în cazul în care debitorul nu va restitui banii împrumutați în termenul indicat în pct.1 din contract, acesta va fi obligat să plătească creditorului o penalitate de 50 de lei pentru fiecare zi de întârziere.

După expirarea termenului fixat în contractul de împrumut, Panuța Lidia nu a restituit creditorului suma de 91 000 de lei și, drept urmare, reclamantul s-a adresat în instanța de judecată cu o cerere de încasare de la ea a acestei sume.

Prin ordonanța din 7 august 2015 a Judecătoriei Botanica, s-a dispus încasarea din contul Panuța Lidia în beneficiul lui Grabovschi Dmitri a datoriei în cuantum de 91 000 de lei, penalității în sumă de 2 100 de lei și a cheltuielilor de judecată în sumă de 5 527 de lei. Însă, până în prezent, Panuța Lidia nu a efectuat nicio achitare în vederea stingerii sumei datoriei acumulate în baza contractului de împrumut. Faptul respectiv a fost confirmat prin răspunsul executorului judecătoresc Cristina Brihuneț.

În aceeași ordine de idei, la 25 iunie 2014, Panuța Olga și-a asumat obligația să restituie personal datoria acumulată în baza contractului de împrumut încheiat între Grabovschi Dmitri și Lidia Pănuța, în cazul în care ultima nu va restitui în termen suma împrumutului și penalitatea aferentă. În urma somației, Panuța Olga nu a întreprins vreo acțiune pentru executarea obligației contractuale.

În argumentarea esenței încălcării, reclamantul a susținut că pârâta avea responsabilitate de a executa obligațiile în temeiul articolelor 512, 514, 572, 575 din Codul civil. De asemenea, reclamantul a subliniat că pârâta trebuie să achite o penalitate de 50 de lei pentru fiecare zi de întârziere. Astfel, potrivit acestuia, 184 de zile s-au scurs de când a devenit scadentă obligația contractuală, după caz, el a calculat-o pentru intervalul de timp din 24 iunie 2015 până la data de 25 decembrie 2015. Panuța Olga a acumulat o penalitate de întârziere în sumă de 9 200 lei.

Pentru motivele prezentate, Grabovschi Dmitri a solicitat încasarea de la Panuța Olga a datoriei în mărime de 91 000 de lei, penalității în sumă de 9 200 de lei și a cheltuielilor judiciare în valoare de 5 959 de lei (f. d. 8).

La 28 februarie 2017, Judecătoria Chișinău, sediul Central a introdus în proces pe Panuța Lidia, în calitate de intervenient accesoriu (f. d. 48).

În cadrul examinării cauzei, Panuța Olga și Panuța Lidia nu au depus referință în întâmpinarea cererii de chemare în judecată.

Prin hotărârea din 4 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, acțiunea formulată de Grabovschi Dmitri a fost admisă integral. Așadar, instanța de judecată a statuat, în baza contractului de împrumut nr. 3785 din 24 iunie 2016, încasarea de la Panuța Olga în beneficiul lui Grabovschi Dmitri a datoriei în mărime de 91 000 de lei, penalității în cuantum de 9 200 de lei și cheltuielilor judiciare în sumă totală de 5 959 de lei (f. d. 50, 53 – 58).

Împotriva acestui act de dispoziție, Panuța Olga și Panuța Lidia au declarat apel în interiorul termenului legal de 30 de zile (f. d. 102 - 103). În apărare, Grabovschi Dmitri, reprezentat de avocatul Balaur Sergiu nu a depus referință, însă, în ședința judiciară, el a cerut respingerea cererii de apel (f. d. 98).

Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 3 aprilie 2018, a admis apelul formulat de către Panuța Olga și Panuța Lidia și a casat integral hotărârea din 4 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii (f. d. 100 – 105).

La 15 august 2018, Grabovschi Dmitri, reprezentat de avocatul Balaur Sergiu, a declarat recurs împotriva deciziei din 3 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și menținerea hotărârii din 4 mai 2017 a primei instanțe.

În motivarea ilegalității deciziei contestate, recurentul a afirmat că instanța de apel a interpretat eronat raporturile juridice dintre el și Panuța Olga și a desființat ilegal greutatea probatorie a actului juridic civil din 24 iunie 2014.

Până la data examinării cauzei, intimații nu au depus referință, prin care să-și exprime poziția cu privire la recursul declarat.

În procedura de filtru, prevăzută de articolul 440 alin. (2) din Codul de procedură civilă, completul de judecată a constatat că obiectul prezentei cereri se referă la decizia din 3 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău, care intră în categoria de acte specificate în articolul 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

Mandatul seria MA nr. 0863011 din 7 aprilie 2016 a dovedit împuternicirile legale ale avocatului Balaur Sergiu de a reprezenta interesele recurentului Grabovschi Dmitri, în special, de a ataca hotărârea judecătorească. Astfel, recursul a fost formulat de către subiectul căruia i s-a conferit dreptul dat, în baza art. 430 lit. a) din Codul de procedură civilă. În același timp, materialele cauzei au confirmat că cererea nu a fost examinată anterior.

Cu privire la termenul de declarare a recursului, completul de admisibilitate a stabilit că amprenta de obliterare de pe plicul, în care a fost expediată decizia sus – menționată, conține data de 20 iunie 2018, ora 15:25 (f. d. 120). Respectiv, se confirmă că în această zi a fost depusă trimiterea poștală pentru a fi expediată recurentului. De asemenea, avocatul Balaur Sergiu a pretins că Grabovschi Dmitri a primit copia actului judecătoresc la 21 iunie 2018. Recursul împotriva acestuia a fost înregistrat la grefa Curții Supreme de Justiție la 15 august 2018. Reieșind din aceste împrejurări și din materialele pe care le-a avut în posesia sa, completul de filtru a considerat că cererea de recurs a fost formulată în limitele de 2 luni, prevăzute de articolul 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

În vederea respectării articolului 432 alin. (5) din Codul de procedură civilă, instanța de judecată nu a identificat niciun indiciu care, la prima vedere, ar putea ridica probleme de drept specificate la alin. (3) din articolul citat. Mai mult, Grabovschi Dmitri nu a prezentat obiecții în privința acestui aspect procedural.

În aceeași ordine de idei, completul de filtru a verificat esența și temeiurile recursului, inclusiv dacă argumentele recurentului referitoare la ilegalitatea deciziei atacate întrunesc criteriile formale din articolul 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Pe baza celor analizate, prin încheierea din 10 aprilie 2019 a Curții Supreme de Justiție, cererea menționată mai sus s-a considerat admisibilă pentru examinarea în fond (f. d. 127).

În conformitate cu articolele 441 și 444 din Codul de procedură civilă, recursul s-a examinat de un complet de 5 judecători, fără înștiințarea participanților la proces, însă data și ora ședinței a fost plasată pe pagina web a Curții Supreme de Justiție. Astfel, Colegiul a decis inoportună invitarea acestora, întrucât argumentele expuse în cererea de recurs au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței verificarea legalității hotărârii atacate. În realitate, opiniile lor vizează aspecte juridice tehnice care nu implică nicio revizuire a faptelor care ar putea necesita o audiere publică (a se vedea Mutu și Pachstein vs Elveția, 2 octombrie 2018, parag. 187). Totodată, toate punctele de drept care puteau exista în această cauză pot fi cercetate și soluționate în mod adecvat pe baza înscrisurilor

prezente la dosar. În esență, recurentul și intimata au avut posibilitatea să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții adverse. Cu titlu subsidiar, nici un participant nu a solicitat audierea publică a cauzei sale (a se vedea, *mutatis mutandis*, Auza Vilho Eskelinen și alții vs Finlanda, 19 aprilie 2007, parag. 72 – 75, Eriksson vs Suedia, 12 aprilie 2012, parag. 66, 72, Põnkä vs Estonia, 8 noiembrie 2016, parag. 33 – 34, decizia nr. 95 din 19 decembrie 2016 a Curții Constituționale, parag. 26 – 27).

Verificând decizia din 3 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 4 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, în limitele controlului de legalitate, în raport de criticele invocate, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că se impune admiterea recursului, casarea deciziei contestate și hotărârii primei instanțe, cu dispunerea pronunțării unei noi hotărâri de admiterea a acțiunii, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu articolul 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al recurentului, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea cauza *García Ruiz vs Spania* (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag. 26; *Moreira Ferreira vs Portugalia* (nr. 2) (Marea Cameră); 11 iulie 2017, parag. 84).

În conformitate cu articolul 432 alin. (2) lit. a) și c) din Codul de procedură civilă, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată și a interpretat în mod eronat legea.

Cererea de recurs se referă la divergențele caracterului raportului juridic existent dintre părțile litigante. Pe de o parte, Curtea de Apel Chișinău a stabilit lipsa unui contract de fidejusiune încheiat între Panuța Olga și Grabovschi Dmitri conform articolelor 1146 și 1147 din Codul civil. Pe de altă parte, recurentul a pretins că actul juridic civil din 25 iunie 2014 reprezintă manifestarea de voință a intimatei în vederea asumării obligației de a restitui personal datoria acumulată în baza contractului de împrumut nr. 3785. Așadar, instanța de recurs este chemată să ofere, pe calea interpretării contractelor încheiate între părți, un răspuns la solicitările care îi sunt adresate de către autorul cererii de recurs.

Esența articolelor 432 și 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă oferă instanței de recurs competența de a efectua un control al legalității deciziei atacate, nu și a temeiniciei acesteia. Astfel, se vor reține circumstanțele de fapt, privite în ansamblu, care au fost prezentate de părți și stabilite de instanțele de judecată în fazele procesual anterioare, cu excepția situației în care constatările lor pot fi considerate arbitrare sau vădit nerezonabile în acord cu art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă.

În speță, la 24 iunie 2014, Grabovschi Dmitri a transmis cu titlu de împrumut către Lidia Pănuța suma de 91 000 lei, fapt confirmat prin contractul de împrumut nr. 3785 semnat de părți și autentificat de notarul Tatiana Pîslari.

Conform pct.1 din contractul sus-menționat, termenul definitiv de rambursare a sumei a fost stabilit pentru data de 24 iunie 2015. În aceeași ordine de idei, punctul 5 prevede că, în cazul în care debitorul nu va restitui banii împrumutați în termenul indicat în pct.1 din contract, acesta va fi obligat să plătească creditorului o penalitate de 50 de lei pentru fiecare zi de întârziere (f. d. 9).

La 25 iunie 2014, Panuța Olga și Grabovschi Dmitri au semnat un act juridic civil în limba rusă. Potrivit acestuia, Panuța Olga a indicat că garantează că mama ei va restitui datoria asumată prin contractul de împrumut nr. 3785, iar, în caz contrar, se obligă personal să execute obligația contractuală (f. d. 17). Mai mult, conform cererii de apel formulate de Panuța Olga, avocata Roșca – Bot Victoria a recunoscut calitatea de fidejutor a clienței ei (f. d. 74).

După expirarea termenului fixat în contractul de împrumut, Panuța Lidia nu a înapoiat creditorului suma de 91 000 de lei, iar, drept urmare, Grabovschi Dmitri a depus o cerere privind eliberarea ordonanței cu privire la încasarea datoriei respective de la debitor.

Prin ordonanța din 7 august 2015, Judecătoria Botanica, mun. Chișinău a dispus încasarea din contul Panuța Lidia în beneficiul lui Grabovschi Dmitri a datoriei în cuantum de 91 000 de lei, a penalității în sumă de 2 100 de lei și a cheltuielilor de judecată în sumă de 5 527 de lei (f. d. 10). Ordonanța nu a fost contestată.

În rezultat, Grabovschi Dmitri a înaintat spre executare actul judecătoresc, iar procedura de executare fost intentată la 11 noiembrie 2015 (f. d. 11). Conform încheierii nr. 130 – R625/16 din 18 aprilie 2016, executorul judecătoresc Cristina Brihuneț a confirmat că Panuța Lidia nu a efectuat plăți în baza documentului executoriu (f. d. 12).

La 26 aprilie 2016, Panuța Lidia și Grabovschi Dmitri au încheiat un acord de rambursare a datoriei de 98 627 de lei, într-un timp de 6 luni, a câte 800 de lei pe lună (f. d. 75).

În orice caz, Grabovschi Dmitri a depus împotriva Panuța Olga o cerere de eliberare a ordonanței judecătorești. Acesta a susținut că debitoarea și-a asumat obligația să restituie personal datoria acumulată de Panuța Lidia în temeiul contractului de împrumut (f. d. 96).

La 17 mai 2016, judecătorul Judecătoriei Botanica a refuzat în primire cererea avansată de către Grabovschi Dmitri. În motivarea punctului său de vedere, judecătorul a considerat că creditorul solicită încasarea unor sume de bani, care nu au fost prevăzute de contractul de împrumut din 24 iunie 2014. Așadar, judecătorul a constatat că există un litigiu de drept dintre părți (f. d. 95).

La 28 iunie 2016, Grabovschi Dmitri a somat-o suplimentar pe Panuța Olga în privința transmiterii sumei de 105 450 de lei în termen de 10 zile calendaristice de la recepționarea cererii prelabile (f. d. 14).

În astfel de circumstanțe, la 1 august 2016, Grabovschi Dmitri a depus cerere de chemare în judecată, prin care a cerut încasarea de la Panuța Olga a datoriei în mărime de 91 000 de lei, penalității în sumă de 9 200 de lei și a cheltuielilor judiciare în valoare de 5 959 de lei (f. d. 8).

Instanța de recurs învederează că Judecătoria Chișinău, sediul Central, fiind investită cu judecarea prezentei pricini, a hotărât că pretențiile înaintate de Grabovschi Dmitri sunt întemeiate și a admis integral acțiunea (f. d. 53 – 58).

Spre deosebire, Curtea de Apel Chișinău a învederat că recipisa din 25 iunie 2014, încheiată de Panuța Olga și Grabovschi Dmitri, nu reflectă existența acordului sau manifestării de voință dintre aceștia, și anume, în calitate de fidejutor și creditor. Prin urmare, instanța de apel a constatat că între părțile din litigiu lipsește un contract de fidejusiune întocmit în acord cu articolele 1146 și 1147 din Codul civil (f. d. 104).

Din raționamentele evocate, Curtea de Apel Chișinău a conchis că instanța de fond a admis incorect acțiunea și a considerat că cererea de chemare în judecată trebuie respinsă ca neîntemeiată (f. d. 105).

Recurentul a afirmat că actul juridic din 25 iunie 2014 reprezintă manifestarea de voință a intimatei Panuța Olga în vederea asumării obligației de a restitui personal datoria născută în temeiul contractului de împrumut nr. 3785. Mai mult, în opinia lui, obligația intimatei are un caracter condiționat și solidar, și apare doar din momentul când Panuța Lidia nu achită plățile convenite în contract. În final, Grabovschi Dmitri a susținut că instanța de apel nu putea impune forma autentică recipisei din 25 iunie 2014, deoarece legea nu prevede condiția dată.

Intimatele nu au oferit niciun comentariu cu privire la fondul cauzei.

Pornind de la argumentele recurentului, Colegiul lărgit va raporta circumstanțele prezentate mai sus la normele de drept relevante speței, pe care le va aplica în redacția anului 2016. Or, conform articolului 7 alin. (1) din Codul civil, legea civilă nu are caracter retroactiv. Ea nu modifică și nici nu suprimă condițiile de constituire a unei situații juridice constituite anterior, nici condițiile de stingere a unei situații juridice stinse anterior. De asemenea, legea nouă nu modifică și nu desființează efectele deja produse ale unei situații juridice stinse sau în curs de realizare.

În contextul dat, articolul 725 din Codul civil prevede că orice contract trebuie interpretat pe principiile bunei-credințe. Contractul se interpretează după intenția comună a părților, fără a se limita la sensul literal al termenilor utilizați. De asemenea, clauzele contractuale se interpretează în contextul întregului contract și în sensul în care pot produce efecte, dar nu în sensul în care nu ar produce nici un efect în acord cu art. 728 și 729 din Codul civil. Articolul 731 dictează că dispozițiile contractuale se referă numai la obiectul contractului, oricât de generali ar fi termenii folosiți în el.

Conform art. 1146 alin. (1) din Codul civil, prin contract de fidejusiune, o parte (fidejutor) se obligă față de cealaltă parte (creditor) să execute integral sau parțial, gratuit sau oneros obligația debitorului.

Articolul 1147 din același cod prevede că, pentru a fi valabil, contractul de fidejusiune, trebuie încheiat în scris. În cazul în care fidejutorul execută obligația, viciul de formă se consideră înlăturat.

Prin prisma articolului 1170 alin. (2) din Codul civil, legislatorul a specificat că, în cazul în care termenul nu este determinat, fidejusiunea încetează dacă creditorul, în decursul unui an de la scadența obligației garantate, nu a intentat nici o acțiune contra fidejutorului.

Colegiul lărgit învederează că doctrina juridică definește fidejusiunea ca fiind o garanție personală și care constă în angajamentul pe care și-l ia o persoană (fidejutor) față de creditor de a executa obligația debitorului principal în cazul că acela nu o va executa. Creditorul are astfel certitudinea că în caz de nevoie creanța sa va fi realizată prin două gajuri generale: patrimoniul debitorului și patrimoniul fidejutorului. Contractul de fidejusiune este încheiat între creditorul obligației principale și fidejutor. De regulă, debitorul obligației de bază este cel ce se adresează fidejutorului pentru ca acesta să-i ofere o garanție, în acest sens, încheindu-se între ei un acord privind prestarea serviciilor de fidejusiune. În mod practic pot fi întâlnite contracte semnate de trei părți: fidejutor, creditor și debitor.

În aceeași ordine de idei, contractul de fidejusiune poate fi încheiat anterior, odată cu încheierea contractului de bază sau ulterior.

Revenind la litigiu, instanța de recurs reiterează că Panuța Lidia și Grabovshi Dmitri au încheiat contractul de împrumut nr. 3785 pentru suma în valoare de 91 000 de lei, cu termenul de rambursare la 24 iunie 2015. Cu o zi mai târziu, Panuța Olga, fiica dnei Panuța Lidia, și-a exprimat voința de a fi garantul mamei ei, iar, în caz de neexecutare a obligației principale, ea s-a obligat de a restitui personal împrumutul. Mai simplu, luând în considerare intenția comună a părților, Panuța Olga s-a obligat față de Grabovshi Dmitri să execute obligația asumată de Panuța Lidia. De altfel, intimata Panuța Olga a recunoscut calitatea de fidejutor în cererea de apel din 5 decembrie 2017 (f. d. 74).

Suplimentar, orice contract de fidejusiune are elemente distincte, care îi conferă specificitate față de alte acte juridice bilaterale. În primul rând, Colegiul lărgit notează că actul juridic încheiat dintre părțile sus – citate este unul consensual, de vreme ce produce efecte după ce părțile au ajuns la un acord de voință (în forma cerută de lege) asupra clauzelor esențiale ale contractului. Termenii folosiți de Panuța Olga, și anume, „sunt garantul” sau „mă oblig personal să restitui” denotă că aceasta a fost conștientă de actul încheiat, iar limitele responsabilităților ei erau previzibile. În al doilea rând, se reține că obligația dintre părți a fost conturată prin întocmirea unui înscris și semnat olograf de către Panuța Olga și Grabovshi Dmitri. În al treilea rând, pe măsură ce obligația principală derivă din contractul de împrumut nr. 3785, se confirmă că recipisa din 24 iunie 2014 poartă un caracter accesoriu. În realitate, obligațiile născute în temeiul ei nu pot exista în afara împrumutului și vor urma tot timpul soarta acestuia. Cu alte cuvinte, Panuța Olga nu a indicat suma împrumutată de la Grabovshi Dmitri, însă întinderea obligației asumate se află în legătură directă cu contractul menționat mai sus. În al patrulea rând, contractul dintre Panuța Olga și Grabovshi Dmitri este unul unilateral, deoarece doar recurentul este investit cu drepturi, pe când intimata trebuie să execute în locul debitoarei obligația neexecutată. În definitiv, raporturile juridice între părți sunt caracterizate prin gratuitate lor, atât timp cât, în schimbul prestației intimatei, recurentul nu se obligă la o contraprestație.

Referitor la caracterul solidar al obligației, recurentul a susținut că acesta e specificat de art. 530 din Codul civil. În același timp, art. 1156 alin. (1) din Codul civil prevede că, în cazul neexecutării obligației principale, fidejutorul și debitorul sunt obligați solidar în fața creditorului dacă în contract nu este prevăzut altfel.

Prin urmare, deși Grabovshi Dmitri a susținut că actul juridic civil din 25 iunie 2014 nu a fost calificat de el ca un contract de fidejusiune și nu a făcut trimitere la normele care reglementează un astfel de contract, totuși instanța de judecată respinge alegațiile date. Sub acesta aspect, Colegiul lărgit amintește că este suveran în ceea ce privește competența de a decide asupra caracterului juridic al argumentelor inserate în cererea de recurs. În conformitate cu principiul *jura novit curia*, concretizat în art. 238 alin. (2) și art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu este obligată să aplice motivele juridice oferite de recurent, dar să aplice acel text de lege care corespunde situației de fapt din speță, în măsura în care este confirmată de probele administrate în cauză (a se vedea *mutatis mutandis Radomilja și alții vs Croația (Marea Cameră)*, 20 martie 2018, parag. 123 – 127; *Molla Sali vs Grecia (Marea Cameră)*, 19 decembrie 2018, parag. 84).

În același context, Colegiul lărgit contestă soluția instanței de apel potrivit căreia înscrierea făcută în recipisă din 25 iunie 2014 nu reflectă existența manifestării de voință de către părți în vederea încheierii unui contract de fidejusiune. Dimpotrivă, analiza efectuată mai sus confirmă cert că raporturile juridice între Panuța Olga și Grabovshi Dmitri se încadrează perfect în limitele articolelor 1146 și 1147 din Codul civil. Astfel, Curtea de Apel Chișinău a interpretat eronat articolele citate și nu a determinat just caracterul raportului juridic dintre părți.

În atare ipoteză, aparent, Grabovshi Dmitri este îndreptățit să ceară executarea obligațiilor contractuale de la Panuța Olga. Cu toate acestea, instanța de recurs observă că recurentul și intimata nu au stabilit niciun termen pentru contractul de fidejusiune din 25 iunie 2014. Prin prisma articolului 1170 alin. (2) din Codul civil, legislatorul a specificat că, în cazul în care termenul nu este determinat, fidejusiunea încetează dacă creditorul, în decursul unui an de la scadența obligației garantate, nu a intentat nici o acțiune contra fidejursorului.

Instanța de recurs opinează că această condiție legală nu a fost imprevizibilă pentru recurent, or, în fața instanței de apel, Panuța Olga a invocat articolul sus – citat. Drept răspuns, reprezentantul lui Grabovschi Dmitri a precizat că textul de lege citat nu este aplicabil, iar termenul de prescripție este de 3 ani de zile. Însă, deși părțile au disputat aspectul respectiv de drept, Curtea de Apel Chișinău a ignorat integral contradicțiile discutate în ședința de judecată, în special, decizia instanței nu cuprinde vreun răspuns în partea dată.

Referitor la natura juridică a acestui termen, instanța de recurs subliniază că acesta nu este un termen de prescripție, întrucât acest termen nu este instituit pentru apărarea unui drept încălcat. Acesta este un termen de existență a obligației accesorii fidejusiunea, în interiorul căruia fidejursorul rămâne obligat față de creditor. Totodată, termenul fidejusiunii poate fi stabilit sau modificat prin contract, ceea ce este inadmisibil pentru termenul de prescripție. Iar, pe de o parte, termenul de prescripție se aplică numai la cererea persoanei în a cărei favoare a curs prescripția (art. 271 din Codul civil), pe de altă parte, limita temporală din articolul 1170 alin. (1) din Codul civil se aplică de instanța de judecată din oficiu. Așadar, faptul depunerii de către recurent a unei cereri împotriva intimatei, cu

privire la emiterea unei ordonanței judecătorești, nu afectează încetarea fidejusiunii prin expirarea termenului.

Instanța de judecată stabilește că obligația garantată prin contractul de împrumut a avut termenul definitiv de rambursare la 24 iunie 2015. Grabovshi Dmitri a depus cererea de chemare în judecată împotriva Panuța Olga abia la 1 august 2016, adică peste circa un an și o lună jumătate.

Pe cale de consecință, Colegiul lărgit notează că raportul juridic de fidejusiune născut între Grabovshi Dmitri și Panuța Olga a încetat de drept la 24 iunie 2016. În acest sens, la 1 august 2016, Grabovshi Dmitri nu era îndreptățit să ceară rambursarea de la intimată a datoriei în mărime de 91 000 de lei și a penalității în valoare de 9 200 de lei, formate în baza contractului de împrumut nr. 3785. Deopotrivă cu cele evocate, instanța de recurs nu a înțeles refuzul Curții de Apel Chișinău de a aplica articolul 1170 alin. (2) din Codul civil. În opinia Colegiului lărgit, argumentul furnizat de către Panuța Olga cerea o motivare specifică și explicită din partea instanței de apel. Curtea de Apel Chișinău a omis să analizeze temeinicia acestuia. Conjunctura dată aduce atingere clară echității procedurii în ansamblu, ceea ce determină de a stabili că decizia contestată nu corespunde standardului impus de art. 6 alin. (1) din CEDO.

Efectul acestor încălcări de legalitate, în special, administrarea greșită a dreptului material și lipsa unor răspunsuri clare, din partea Curții de Apel Chișinău, la argumentele decisive pentru soluționarea justă a cauzei afectează calitatea hotărârilor judecătorești pronunțate impuse de articolul 239 din Codul de procedură civilă. În context, atât prima instanța, cât și a doua instanță, au stabilit greșit caracterul raportului juridic dintre părți ceea ce a condus la încălcarea articolului 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă. Mai mult, în jurisprudența sa consecventă, Ct.E.D.O. a constatat în mod frecvent încălcări ale articolului 6 parag. 1 din Convenție, și anume, în cauzele care ridicau probleme cu privire la motivarea hotărârilor judecătorești (a se vedea Fomin vs Moldova, 11 octombrie 2011, parag. 31 și 34; Mitrofan vs Moldova, 15 ianuarie 2013, parag. 54; Lebedinschi vs Moldova, 16 iunie 2015, parag. 31, 36; Nichifor vs Moldova, 20 septembrie 2016, parag. 30). Astfel, constatările de mai sus în sine ar putea fi o bază temeinică pentru stabilirea încălcării articolului 6 din C.E.D.O.

Considerațiile de mai sus sunt suficiente pentru a confirma incidența temeiului indicat la articolul 432 alin. (2) lit. a) și c) din Codul de procedură civilă și a stabili că erorile judiciare analizate în speță sunt esențiale. Cu toate acestea, în baza argumentelor livrate de părți, coroborate cu înscrisurile anexate la dosar, Colegiul judiciar notează că interpretarea în mod eronat a art. 1146 alin. (1) și 1147 din Codul civil și neaplicarea art. 1170 alin. (2) din aceeași lege de către ambele instanțe, pot fi corectate prin casarea deciziei atacate și hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii în acord cu articolul 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă. Or, evaluarea efectuată de instanța de recurs a fost susținută pe deplin de materialele cauzei, iar ambele părți au beneficiat de un proces în contradictoriu și au avut posibilitatea reală de a comenta în scris și de a depune observații în cadrul acestei proceduri.

Cu privire la compensarea cheltuielilor judiciare, instanța de recurs constată că nu au fost întrunite condițiile de aplicare a art. 94 alin. (1) din Codul de

procedură civilă. În esență, Panuța Olga care a avut câștig de cauză nu a formulat împotriva lui Grabovshi Dmitri, care a pierdut procesul, o cerere de obligare la plata cheltuielilor judiciare.

Având în vedere problemele de drept ridicate în speță, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite cererea de recurs declarată de către Grabovschi Dmitri, reprezentat de avocatul Balaur Sergiu, de a casa decizia din 3 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 4 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, și de a pronunța o nouă hotărâre de respingere a acțiunii.

În conformitate cu articolul 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite cererea de recurs declarată de către Grabovschi Dmitri, reprezentat de avocatul Balaur Sergiu.

Se casează integral decizia din 3 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 4 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Grabovshi Dmitri împotriva Panuța Olga, intervenient accesoriu Panuța Lidia, cu privire la încasarea datoriei, penalității și cheltuielilor judiciare, cu pronunțarea unei noi hotărâri, după cum urmează:

Se respinge, ca neîntemeiată, cererea de chemare în judecată depusă de către Grabovshi Dmitri împotriva Panuța Olga, intervenient accesoriu Panuța Lidia, cu privire la încasarea datoriei, penalității și cheltuielilor judiciare.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
Judecător

Tatiana Vieru

Judecători

Maria Ghervas

Nina Vascan

Dumitru Mardari

Galina Stratulat